



LUND UNIVERSITY

Remissyttrande: Effektiv och behovsbaserad digital vård (Ds 2023:27)

Litins'ka, Yana; Müllerová, Petra; Mattsson, Titti; Persson, Vilhelm

2023

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Litins'ka, Y., Müllerová, P., Mattsson, T., & Persson, V. (2023). Remissyttrande: Effektiv och behovsbaserad digital vård (Ds 2023:27).

Total number of authors:
4

Creative Commons License:
Ospecificerad

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Juridiska fakultetsstyrelsen
Universitetslektor Yana Litins'ka
Postdoktor Petra Müllerová
Professor Titti Mattsson
Professor Vilhelm Persson

Lunds universitet
Rektor

Remiss: Effektiv och behovsbaserad digital vård (Ds 2023:27)

S2023/02604

Juridiska fakultetsstyrelsen, som har beretts möjlighet att yttra sig över rubricerat betänkande, får härmed avge följande yttrande. Yttrandet har utarbetats av universitetslektor Yana Litins'ka, postdoktor Petra Müllerová, professor Titti Mattsson och professor Vilhelm Persson.

I promemorian ges förslag på hur digitala vårdgivare ska kunna bli en del av primärvården genom att definiera begrepp och klargöra regionernas skyldigheter, framför allt kopplat till ersättningsfrågor.

Fakultetsstyrelsen har överlag inte invändningar mot förslagen. Däremot anser fakultetsstyrelsen att vissa delar av förslaget bör klargöras i den fortsatta beredningen.

Definition av distanskontakt

I förslaget anges följande definition av distanskontakt: ”Med distanskontakt avses en vårdkontakt i öppen vård där patient och hälso- och sjukvårdspersonal är rumsligt åtskilda”. Motiveringen till definitionen är att den framgår av Socialstyrelsens termbank och att det därför är lämpligt att använda den (s. 136 f.). Det anges även att den definition som används bör vara teknikneutral för att inte bli föråldrad för snabbt.

Fakultetsstyrelsen ställer sig emellertid tveksam till om definitionen av distanskontakt är tillräckligt klar och anser att den bör förtydligas för att undvika att alla typer av kontakter där personal inte är fysiskt närvarande kan betraktas som distanskontakter. Den föreslagna definitionen kan också väcka frågor i situationer där exempelvis personer med funktionshinder eller äldre behöver distanskontakter med sjukvård, men där en sjuksköterska, psykolog eller annan stödjande hälso- och sjukvårdspersonal finns fysiskt på plats i samma rum som patienten. Eventuellt kan det vara lämpligt att knyta definitionen till användning av informations- eller kommunikationsteknik. Sådan användning verkar vara centralt för vilka kontakter som bör anses vara distanskontakter. Begreppen informations- eller kommunikationsteknik förefaller vara tillräckligt breda för att vara relevanta inom överskådlig framtid.

Vårdtillgänglighet enligt 8 kap. 1 § andra stycket hälso- och sjukvårdslagen

Utredningen föreslår följande nya lydelse i hälso- och sjukvårdslagen: ”Regionen ska erbjuda öppen vård genom distanskontakt om det inte bedöms vara nödvändigt att vården utförs genom fysisk kontakt”. Fakultetsstyrelsen förstår att avsikten med den nya regleringen är att öka tillgängligheten. Av betänkandet framgår även att patienten har rätt att tacka nej till erbjudandet om distanskontakt (s. 210). Av själva formuleringen i förslaget till lagtext framgår dock varken att skyldigheten att erbjuda distansvårdskontakter inte ersätter de vanliga kontakterna, eller att patienten har möjlighet att välja. Avsaknaden av en direkt hänvisning till att det är patienten som avgör om kontakten ska ske på distans eller på plats kan påverka tillgängligheten för utsatta grupper som redan har svårigheter att använda digitala vårdtjänster, såsom personer med funktionshinder eller nyligen inflyttade till Sverige. Att patienternas valmöjligheter framgår tydligt av lagtexten är särskilt viktigt inom detta område eftersom de som tillämpar lagstiftningen sällan är vana vid att göra mer ingående juridiska analyser.

I detta sammanhang kan också påminnas om att regionerna i viss mån är skyldiga att erbjuda vård även till personer som inte har svenskt personnummer (se 8 kap. 2 § hälso- och sjukvårdslagen, § 1 lagen om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. samt 1 § lagen om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd). Avsaknaden av svenskt personnummer gör att personerna i praktiken saknar möjligheter till inloggning genom elektroniska identifikationstjänster, såsom Bank ID. Om dessa personer ska få en reell tillgång till distansvård krävs vårdlösningar som inte förutsätter inloggning med svenskt personnummer, utan tillåter inloggning exempelvis med reservnummer som skapas av vårdgivare. Mot denna bakgrund bör regionernas ansvar för distanskontakter för personer som saknar svenskt personnummer och därför saknar möjlighet att identifiera sig genom elektroniska identifikationer tydliggöras.

Kostnadsansvar enligt 8 kap. 3 § hälso- och sjukvårdslagen

I betänkandet anges att ”Utredningen har svårt att se att det går att på detta område lämna över till patienter och privata vårdgivare att se till att de gemensamma resurserna används på ett kostnadseffektivt sätt och räcker till dem med de största behoven. Det är i detta fall varje regions ansvar i egenskap av huvudman, även vad gäller den digitala utomlänsvården” (s. 160).

Emellertid föreslår utredningen att det är vårdsregionen som ska bestämma både storleken på den ersättning som hemkommunen ska betala och grunderna för behovs- och lämplighetsprövningen. Vårdsregionen föreslås inte heller vara skyldig att styrka att en enskild patient faktiskt har genomgått föreskriven behovs- och lämplighetsprövning (s. 213). Mot denna bakgrund tycks hemregionen få en relativt svag ställning och vara utlämnad att betala för sådant som beslutas av andra aktörer. I den fortsatta beredningen bör övervägas om regionerna i tillräcklig utsträckning kommer att kunna planera och besluta hur deras resurser ska användas samt kunna kontrollera hur vård utförs.

Enligt delegation

Yana Litins'ka

Petra Müllerová

Titti Mattsson

Vilhelm Persson